

GRUDZIEŃ 2023

MONITOR CHINY W ONZ

„Monitor Chiny w ONZ” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktywnością chińskiej dyplomacji na forum Organizacji Narodów Zjednoczonych ze szczególnym uwzględnieniem polityki na forum Zgromadzenia Ogólnego, Rady Bezpieczeństwa, Rady Gospodarczo-Społecznej oraz w Radzie Praw Człowieka.

DR PRZEMYSŁAW CIBOREK

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet ŁÓDZKI

MONITOR CHINY W ONZ

GRUDZIEŃ 2023

NOWA INICJATYWA MIĘDZYNARODOWA CHRL

Międzynarodowa Inicjatywa Współpracy Naukowo-Technicznej nie przykuła uwagi zachodnich mediów, choć jej implementacja może być niezwykle popularna wśród partnerów reprezentujących Globalne Południe. Nowa inicjatywa międzynarodowa posiada kilka charakterystycznych cech, które odróżniają ją od dotychczas promowanych przez ChRL tzw. globalnych inicjatyw przewodniczącego Xi Jinpinga.

I. AKTYWNOŚĆ CHRL NA FORUM ONZ

1 grudnia: wyjaśnienie sposobu głosowania dyplomacji ChRL dwóch rezolucji dot. sankcji na Asz-Szabab oraz dla wykorzystania broni i amunicji w Somalii. Podczas obrad RB ONZ, delegacja Chin pochwaliła przyjęcie dwóch rezolucji: jednej dotyczącej sankcji wobec organizacji terrorystycznej Al-Szabab, a drugiej zarządzającej wykorzystaniem broni i amunicji w Somalii, na które Chiny zagłosowały za. Rezolucje te znacząco znoszą embargo na broń nałożone na GFRS (Galmudug Forces Reconciliation and Stabilization) i zaostrzają sankcje przeciwko Al-Szabab. Chiny wyraziły nadzieję, iż Somalia wykorzysta tę okazję do wzmocnienia budowania zdolności bezpieczeństwa, poprawy zarządzania bronią i amunicją oraz aktywnych działań antyterrorystycznych, co przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa narodowego i stabilności. Chiny zwróciły także uwagę na kontynuowanie przez rezolucję przyznawania specjalnych wyjątków na import broni dla „pewnych krajów zachodnich”, co uznano za przejaw podwójnych standardów, sprzecznych z zasadami sprawiedliwości i niedyskryminacji, które nie sprzyjają podtrzymaniu autorytetu sankcji RB ONZ.

7 grudnia: wypowiedź Geng Shuanga nt. UNITAD. Chiny z zadowoleniem przyjęły postępy dokonane przez UNITAD w ciągu ostatnich miesięcy. Podkreśliły, że UNITAD jest tymczasowym i przejściowym działaniem Rady na rzecz wspierania działań rządu w Iraku w zakresie zwiększania jego samodzielności i odpowiedzialności. Dyplomata ChRL podkreślił, iż w 2023 roku Rada przyjęła rezolucję 2697, odnawiając ostatni mandat UNITAD do 17 września 2024 roku bez możliwości jego przedłużenia w obecnych warunkach. W tym kontekście przedstawiciel Chin wyraził nadzieję na skuteczną realizację tego wniosku, pełne konsultacje zespołu ze stroną iracką, a także opracowanie praktycznej i

wykonalnej strategii wyjścia zespołu ONZ z kraju. Geng zwrócił uwagę, iż Irak jest na czele międzynarodowych wysiłków antyterrorystycznych, ponosząc ogromne ofiary w walce z Da'esh oraz w odzyskiwaniu terytoriów okupowanych przez terrorystów i ekstremistyczne siły. Podkreślono, że społeczność międzynarodowa powinna kontynuować stanowcze wsparcie dla Iraku w zwiększaniu zdolności do zwalczania terroryzmu i umacnianiu trudno zdobytych osiągnięć w walce z terroryzmem.

7 grudnia: otwarta debata RB ONZ i stanowisko Chin ws. międzynarodowej przestępczości zorganizowanej. Podczas otwartej debaty, dyplomacja ChRL zwróciła uwagę na rosnące powiązania między przestępczością zorganizowaną a terroryzmem, co według przedstawicieli Pekinu ma destrukcyjny wpływ na sytuację międzynarodową. Podkreślono potrzebę globalnego podejścia do tego problemu, wzmocnienia solidarności międzynarodowej i koordynacji w walce z przestępczością transgraniczną, a także współpracy między organami ścigania i sądownictwa. Chiny zaznaczyły rolę UNODC i Interpolu w tej walce, a także konieczność wsparcia krajów rozwijających się w budowaniu zdolności egzekwowania prawa. Kraj ten wyraził zaangażowanie w Konwencję przeciwko Przemocy Zorganizowanej o Charakterze Transgranicznym oraz w międzynarodową współpracę w zwalczaniu przestępczości, współpracując z UNODC (United Nations Office on Drug and Crime), Interpolem. ChRL podkreśliła również znaczenie organizacji z wiodącą rolą Pekinu, takich jak BRICS czy Szanghajska Organizacja Współpracy oraz fakt funkcjonowania Globalnej Inicjatywy Bezpieczeństwa (GSI), powołanej przez przewodniczącego Xi Jinpinga.

8 grudnia: Zhang Jun nt. sytuacji na Bliskim Wschodzie. Chiny podczas dyskusji RB ONZ wyraziły poparcie dla projektu rezolucji Zjednoczonych Emiratów Arabskich, mającego na celu osiągnięcie zawieszenia broni i ochronę cywilów, aby zapobiec humanitarnej katastrofie w Strefie Gazy. Zhang Jun zaznaczył, że zawieszenie broni jest kluczowe do uniknięcia regionalnego chaosu i rozszerzenia konfliktu na inne obszary, a także do stworzenia warunków dla rozwiązania dwupaństwowego między Palestyną a Izraelem. Wezwały członków Rady do odpowiedzialnego podejścia i szybkiego działania na rzecz zawieszenia broni i ochrony cywilów, ostrzegając, że „jakkolwiek wahanie w tym zakresie jest nieodpowiedzialne”. Miało to ponownie stanowić przytyk do stanowiska USA.

8 grudnia: wyjaśnienie sposobu głosowania dyplomacji ChRL nad rezolucją RB ONZ ws. sytuacji izraelsko-palestyńskiej. Delegat ChRL podziękował Zjednoczonym Emiratom Arabskim za „niestrudzone wysiłki” na rzecz opracowania projektu rezolucji. Przedstawiciele ChRL podkreślili, iż projekt ten, przedstawiony przez ZEA w imieniu krajów arabskich, domagał się natychmiastowego zawieszenia broni w Gazie oraz uwolnienia zakładników. Chiny, będące jednym z prawie 100 wnioskodawców tego projektu, wyraziły

“wielkie rozczarowanie i żal”, że został on zawetowany przez Stany Zjednoczone. Dyplomacja ChRL zaznaczyła, iż „każda negatywna postawa w tej sprawie jest nie do utrzymania, a wszelkie usprawiedliwienia są bezsensowne”. Warto zaznaczyć, iż strona chińska również blokuje bardzo podobne projekty rezolucji wnioskowane lub współtworzone przez dyplomację amerykańską ze względu na fakt uznania w nich Hamasu, jako organizacji terrorystycznej. Pomimo tego faktu, Chiny ponownie oskarżyły dyplomację USA za hipokryzję i przejaw podwójnych standardów. Ponadto przedstawiciel ChRL wezwał Izrael, aby zwrócił uwagę na apel społeczności międzynarodowej i „zakończył zbiorową karę ludności Gazy”. Należy podkreślić, iż wypowiedź przedstawiciela ChRL nie zawierała krytyki wobec działań Hamasu, a została nacelowana na krytykę USA i Izraela.

11 grudnia: komentarz Geng Shuanga ws. dostaw broni na Ukrainę. Geng Shuang podkreślił, iż „nikomu nie służy przedłużanie i komplikowanie kwestii ukraińskiej”. Zaznaczono, że w ciągu ostatniego roku wydatki wojskowe zaangażowanych krajów gwałtownie wzrosły, osiągając rekordowe poziomy. W tym samym czasie ponad 700 milionów ludzi zagrożonych jest głodem, a kolejne 700 milionów brakuje dostępu do podstawowej potrzeby, jaką jest woda pitna. Ponadto dwa miliardy ludzi zmagają się z różnymi formami trudności ekonomicznych. Dyplomacja ChRL odciągała zatem uwagę od głównego problemu agresji Rosji na Ukrainę (zob. kom.).

11 grudnia: ambasador Dai Bing nt. prac MONUSCO. Chiny doceniły wysiłki DRK i jej krajowej Komisji Wyborczej w przygotowaniu nadchodzących wyborów, uznając je za sprawę wewnętrzną DRK. Wyraziły przekonanie, że wybory przyczynią się do stabilności kraju i wezwały międzynarodową społeczność do szanowania suwerenności DRK. Podkreślono poważną sytuację bezpieczeństwa we wschodniej DRK z powodu ataków uzbrojonych grup, w tym w szczególności grupy M23 i poparto wspólne operacje sił zbrojnych DRK (FARDC) oraz MONUSCO. Na koniec, Chiny wsparły plan i wyraziły zadowolenie z podpisanego planu wycofania MONUSCO przez rząd DRK, oczekując, że RB ONZ odzwierciedli to podczas wewnętrznej dyskusji nt. odnawiania mandatu MONUSCO.

13 grudnia: wystąpienie Dan Binga podczas briefingu RB ONZ ws. UNOCA. Chiny pozytywnie oceniły postępy krajów regionu Afryki Środkowej w kwestii osiągnięcia stabilności politycznej i zarządzaniu państwem, wskazując na działania Kamerunu, nową konstytucję w Republice Środkowoafrykańskiej i nadchodzące referendum w Czadzie. Podkreślono potrzebę wsparcia międzynarodowego dla tych krajów, z szacunkiem dla ich suwerenności. Chiny zwróciły uwagę na sukcesy w rozbrojeniu byłych bojowników w Republice Środkowoafrykańskiej, jednocześnie wskazując na zagrożenia ze strony Boko Haram, Państwa Islamskiego i innych grup zbrojnych. Podkreślono rolę UNOCA (Regionalnego Biura ONZ w Afryce Środkowej) we wspieraniu działań związanych

z poprawą bezpieczeństwa, jednakże zaznaczono potrzebę międzynarodowego wsparcia finansowego i technicznego. Podniesiono kwestię ubóstwa i nierównego rozwoju jako przyczyn konfliktów i ekstremizmu. Ponadto Chiny wyraziły zaniepokojenie wyzwaniem zmian klimatycznych i wezwały społeczność międzynarodową, szczególnie kraje rozwinięte, do zwiększenia wsparcia finansowego i technicznego dla krajów rozwijających się w radzeniu sobie ze zmianami klimatu, co wypisywało się w apel Sekretarza Generalnego Antonio Guterresa.

14 grudnia: wypowiedź Dai Binga nt. UNMISS. Chiny z zadowoleniem przyjęły wiadomość o znacznych postępach Sudanu Południowego we wdrażaniu prawa wyborczego oraz reorganizacji instytucji państwowych. Dai Bing podkreślił znaczenie planowanych wyborów dla rozwoju i stabilności kraju. Chiny wezwały do rozwiązywania napięcia politycznego w Sudanie Południowym poprzez dialog i konsultacje, tworząc warunki dla przeprowadzenia wyborów. Wyrażono poparcie dla misji ONZ UNMISS, Unii Afrykańskiej i IGAD we wspieraniu procesu politycznego w kraju. Dai Bing w imieniu Chin wezwał społeczność międzynarodową do wsparcia suwerenności kraju i unikania narzucania zewnętrznych rozwiązań. Chiny wskazały również na negatywne skutki embargo na broń, apelując o jego zniesienie. Ponadto zwrócono uwagę na wyzwania humanitarne, ubóstwa i rozwoju w Sudanie Południowym, gdzie około 9,4 mln osób wymaga pomocy humanitarnej. Podkreślono potrzebę zwiększenia międzynarodowej pomocy, zwłaszcza w obszarach życiowych, edukacji, zdrowia i rozwoju przemysłu. Zaznaczono, że zarządzanie surowcami energetycznymi Sudanu Południowego jest sprawą wewnętrzną tego kraju. Na koniec, Chiny nieskromnie zaznaczyły swoje aktywne uczestnictwo w operacjach pokojowych ONZ w Sudanie Południowym oraz udział inżynierów i zespołów medycznych z tego kraju. W tym kontekście wezwano do szerszego, międzynarodowego wsparcia Sudanu Południowego.

15 grudnia: wypowiedź Zhang Juna podczas debaty dot. wykorzystania i proliferacji broni lekkiej. Zhang Jun wyraził poparcie dla działań przeciwko problemowi nielegalnego handlu, nadużywania i nieodpowiedzialnego transferu broni lekkiej, podkreślając ich wpływ na międzynarodowy pokój i bezpieczeństwo. Chiny zgodnie z własną praktyką, przedstawiły cztery działania w tym zakresie: wyeliminowanie podstawowych przyczyn rozprzestrzeniania broni, wskazując na potrzebę wspierania zrównoważonego rozwoju w regionach takich jak Róg Afryki i Sahel. Po drugie, zwiększenie odpowiedzialności państw za zarządzanie bronią lekką, nowelizacja odpowiednich praw i regulacji oraz wzmacnianie egzekwowania prawa i kontroli. Po trzecie, wdrażanie embarg na import broni przez RB ONZ, z uwzględnieniem działań gangów haitańskich i nielegalnego napływu broni z zagranicy. W punkcie czwartym podkreślono rolę ONZ w promowaniu wdrażania międzynarodowych instrumentów prawnych, takich jak

Program Działań ONZ w zakresie Broni Lekkiej (UN Programme of Action on Small Arms and Light Weapons). Chiński dyplomata zaznaczył, iż ChRL planuje ratyfikację odpowiedniego protokołu dotyczącego użytkowania i proliferacji broni, co „odzwierciedla ich determinację w utrzymywaniu międzynarodowego systemu kontroli zbrojeń i wspieraniu multilateralizmu”.

19 grudnia: wypowiedź Dai Binga nt. UNSMIL. Chiny skrytykowały „niektóre europejskie kraje” za unikanie odpowiedzialności za ochronę uchodźców, podkreślając niestabilną sytuację w Libii jako główną przyczynę problemów związanych z uchodźcami i imigrantami. Zaznaczono, że w kontekście sytuacji wewnętrznej w Libii, strony osiągnęły konsensus w dialogu dotyczącym wyborów i wezwano do dalszego postępu w procesie politycznym. Chiny podkreśliły potrzebę szacunku dla suwerenności Libii i zapewnienia pomocy libijskim stronom w poszukiwaniu rozwoju zgodnie z ich warunkami narodowymi, wspierając rolę UNSMIL w promowaniu dialogu. Dai Bing wyraził zaniepokojenie konfliktem zbrojnym w Libii, wzywając do przestrzegania porozumienia o zawieszeniu broni i wycofania się zewnętrznych sił i najemników. Chiny zauważyły stabilizację gospodarczą Libii dzięki wznowieniu produkcji ropy, ale jednocześnie wskazały na kryzys humanitarny spowodowany m.in. powodziami, które miały miejsce we wrześniu 2023 roku. W tym kontekście wezwano społeczność międzynarodową do zwiększenia pomocy humanitarnej dla Libii i zwrócono uwagę na obawy Libii dotyczące zamrożenia jej aktywów za granicą, wzywając RB ONZ do podjęcia działań w celu rozwiązania tych obaw.

19 grudnia: stanowisko ChRL ws. irańskiego programu nuklearnego. Chiny podkreśliły znaczenie JCPOA (Wspólnego Wszechstronnego Planu Działania) jako ważnego elementu dyplomacji wielostronnej i kluczowego filaru międzynarodowego reżimu nierozprzestrzeniania broni jądrowej oraz stabilności na Bliskim Wschodzie. Chiny zgodnie z praktyką wskazały na cztery kluczowe punkty dotyczące JCPOA, które powinny zostać zaimplementowane. W pierwszym punkcie wezwano do utrzymania JCPOA jako jedyne słusznego rozwiązania w kwestii nuklearnej Iranu. Po drugie, wezwano Stany Zjednoczone „do przyznania się do odpowiedzialności za wywołanie kryzysu nuklearny w Iranie”, zniesienia jednostronnych sankcji, zaprzestania stosowania „podwójnych standardów” oraz respektowania zobowiązań wynikających z JCPOA. W punkcie trzecim, zaznaczono istotę działalności Rady Gubernatorów Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej (IAEA) oraz wezwano do „zaprzestania mieszania kwestii negocjacji nad programem nuklearnym Iranu z innymi sprawami, które służą innym państwom do realizacji celów geopolitycznych”. W punkcie czwartym, Geng Shuang zwrócił uwagę na konflikt izraelsko-palestyński, podkreślając potrzebę uniknięcia eskalacji kwestii irańskiej i wywoływania kolejnego kryzysu bezpieczeństwa na Bliskim Wschodzie.

19 grudnia: stanowisko ChRL podczas briefingu RB ONZ ws. konfliktu izraelsko-palestyńskiego. Chiny podtrzymały „głębokie zaniepokojenie” trwającym konfliktem izraelsko-palestyńskim, który spowodował humanitarną katastrofę w Strefie Gazy. Zhang Jun złożył osobistą wizytę w Al-Arish i na przejściu granicznym Rafah, umożliwioną przez działania rządów Zjednoczonych Emiratów Arabskich i Egiptu, co dało Chinom „naoczne doświadczenie” na temat sytuacji w Gazie. Wobec powyższego, ChRL wezwała do przyjęcia „konstruktywnego podejścia” przez państwa członkowskie Rady w celu podjęcia natychmiastowych działań ratujących życie. W tym kontekście wsparto projekt rezolucji ZEA, który „ma na celu rozwiązanie pilnych potrzeb wynikających z katastrofy humanitarnej w Gazie”. Zhang Jun w imieniu rządu chińskiego wezwał Izrael do „zaprzestania niekontrolowanych ataków wojskowych i zbiorowej kary wobec ludności Gazy”. Ponadto strona chińska wezwała społeczność międzynarodową do „ożywienia rozwiązania dwupaństwowego”, wzywając do zwołania międzynarodowej konferencji pokojowej i opracowania planu działania w celu realizacji tego rozwiązania.

19 grudnia: stanowisko Chin ws. kwestii nuklearnej Półwyspu Koreańskiego. Chiny zwróciły uwagę „na ostatnie działania Korei Północnej” oraz na „kroki podjęte przez inny kraj w celu zwiększenia potencjału odstraszania swojego sojusznika”, w tym wysyłanie broni strategicznej na Półwysep. Geng Shuang wyraził obawę, że bez przerwania „cyklu agresywnych działań”, może dojść do dalszej eskalacji napięć. Nie zaznaczył jednak, iż winą za ostatnią eskalację na Półwyspie należy obwiniać Pjongjang. Podkreślono natomiast, że budowanie wzajemnego zaufania politycznego i stworzenie sprzyjającej atmosfery są kluczowe dla rozwiązania kwestii Półwyspu. Zaznaczono, że działania polegające na wzmacnianiu sojuszy wojskowych i zwiększaniu odstraszania nie przyczynią się do rozwiązania problemu. Chiny wezwały „jeden z krajów do porzucenia presji militarnej, przedstawienia planu dialogu i przekształcenia deklaracji o dialogu w rzeczywiste działania”. Według Chin, promowanie politycznego rozwiązania, wzmacnianie solidarności i wzajemnego zaufania jest ważne dla ochrony reputacji RB ONZ. W związku z powyższym, ChRL i Rosja przedstawiły odpowiedni projekt rezolucji związany z tą kwestią, koncentrując się na aspekcie humanitarnym i mającym na celu stworzenie warunków do wznowienia rozmów oraz ułatwienie politycznego rozwiązania.

20 grudnia: wypowiedź Gang Shuanga nt. UNAMA. Chiny zauważyły, że tymczasowy rząd Afganistanu aktywnie zarządzał krajem, doprowadzając do odbudowy gospodarki i ogólnej stabilizacji sytuacji. Strona chińska wskazała niemniej na istniejące poważne kryzysy humanitarne, problemy z ochroną praw kobiet i dziewcząt oraz zagrożenia ze strony sił terrorystycznych. Chiny podkreśliły, że mimo uwagi ONZ, organizacji regionalnych i sąsiednich krajów, dotychczasowe wysiłki międzynarodowe nie przyniosły znaczących rezultatów.

Wobec powyższego, Chiny zgodnie z tradycją wniosły cztery kluczowe postulaty dotyczące sytuacji w Afganistanie. Po pierwsze, wezwano do zwiększenia pomocy humanitarnej. Po drugie, wezwano do ochrony praw kobiet, zgodnie z rezolucjami Rady Bezpieczeństwa. Po trzecie, wezwano do zwiększenia zaangażowania aktywności międzynarodowej z władzami afgańskimi. Chiny w tym kontekście wezwały społeczność międzynarodową do „uznania realiów politycznych w Afganistanie” i dostosowania środków sankcyjnych, aby ułatwić współpracę z krajem. Po czwarte, wezwano do udzielenia wsparcia w walce z terroryzmem. Chiny zadeklarowały również kontynuowanie wsparcia dla UNAMA i roli ONZ w regionie, współpracując z krajami regionu i społecznością międzynarodową, aby pomóc Afganistanowi „wyjść z trudnej sytuacji” i osiągnąć trwałą pokój oraz stabilność.

21 grudnia: wyjaśnienie dot. sposobu głosowania ChRL nad rezolucją RB ONZ ws. finansowania operacji pokojowych prowadzonych przez Unię Afrykańską. W trakcie dyskusji RB ONZ, Chiny pochwały jednogłośnie przyjęcie projektu rezolucji przedstawionego przez grupę afrykańskich krajów (A3). Chiny, które zagłosowały za projektem i współtworzyły rezolucję, zwróciły uwagę na wkład Unii Afrykańskiej (UA) i afrykańskich organizacji subregionalnych w prowadzenie autonomicznych operacji pokojowych, które przyczyniły się do stabilności i wyciszenia niektórych konfliktów w Afryce. Rezolucja ta wspiera inicjatywę RB ONZ, by na wniosek UA, rozważyć finansowanie operacji wsparcia pokoju UA ze środków ONZ. Chiny wyraziły poparcie dla silniejszej współpracy między UA a ONZ w kwestii finansowania, aby zagwarantować „odpowiednią alokację środków w Afryce”.

21 grudnia: wystąpienie Sun Shiqianga nt. Syrii. Dyplomata ChRL wyraził zaniepokojenie pogarszającym się środowiskiem wokół Syrii oraz ryzykiem rozprzestrzenienia się konfliktu palestyńsko-izraelskiego, który wpływa na sytuację w Syrii. Szczególne obawy Pekinu budzą częste ataki lotnicze na Syrię, w tym na lotnisko w Damaszku i wezwały wszystkie strony do zachowania spokoju i powściągliwości, unikania działań eskalujących napięcia oraz dołożenia starań w celu zmniejszenia ryzyka dla bezpieczeństwa regionalnego. Chiny zaznaczyły, że polityczne rozwiązanie jest kluczowe dla kwestii syryjskiej i popierają proces polityczny prowadzony przez Syrię. Chiny oczekują, że kraje arabskie będą aktywnie wspierać polityczne rozwiązanie kwestii syryjskiej.

22 grudnia: wyjaśnienie sposobu głosowania dyplomacji ChRL ws. konfliktu izraelsko-palestyńskiego. Chiny wyraziły zadowolenie z przyjęcia projektu rezolucji dotyczącej sytuacji w Gazie, doceniając wysiłki delegacji Zjednoczonych Emiratów Arabskich, które miały na celu osiągnięcie konsensusu. Dyplomata ChRL zaznaczył, iż choć rezolucja nie spełniła wszystkich oczekiwań Pekinu, to jednak stanowi iskrę nadziei na szybsze dostarczenie pomocy humanitarnej do

Strefy Gazy w obliczu pogarszającej się katastrofy humanitarnej. ChRL wezwała Izrael do „natychmiastowej zmiany kursu”, zaprzestania niekontrolowanych ataków wojskowych i „zakończenia zbiorowej kary wobec ludności Gazy”, podkreślając obowiązki Izraela, „jako okupanta”, w zakresie zapewnienia potrzeb humanitarnych i bezpieczeństwa pracowników humanitarnych. Ponadto Dai Bing wyraził ubolewanie z powodu odrzucenia poprawki Rosji, podkreślając swoje zaangażowanie we współpracę z członkami Rady w celu promowania odpowiedzialnych działań na rzecz zakończenia walk w Gazie, skutecznego wdrożenia rozwiązania dwupaństwowego i osiągnięcia pokoju i stabilności na Bliskim Wschodzie.

29 grudnia: wyjaśnienie sposobu głosowania dyplomacji ChRL ws. sytuacji w Afganistanie. W ocenie dyplomacji Chin, dalsze działania Rady powinny być podejmowane w pełnej komunikacji z władzami afgańskimi oraz w poszanowaniu ich opinii. W związku z powyższym, Geng Shuang wskazał, iż „wymuszone mianowanie” specjalnego wysłannika ONZ bez zgody kraju przyjmującego może prowadzić do eskalacji antagonizmu i konfrontacji między społecznością międzynarodową a władzami afgańskimi, co stoi w sprzeczności z zaleceniami co do konstruktywnego zaangażowania władz afgańskich w procesy zarządzania państwem. Chiny wyraziły ubolewanie, że propozycje poprawek ze strony Rosji i Chin do głównego projektu rezolucji nie zostały uwzględnione, co skłoniło je do wstrzymania się od głosu. Chiny wyraziły nadzieję, że Sekretarz Generalny „będzie ostrożnie podchodził do procedur mianowania specjalnego wysłannika”, kontynuował wzmocnienie komunikacji z władzami afgańskimi i dążył do znalezienia odpowiednich rozwiązań. Geng Shuang zaznaczył, że prawdziwe rozwiązanie kwestii afgańskiej leży w rękach samych Afgańczyków.

29 grudnia: wypowiedź Geng Shuanga nt. kwestii izraelsko-palestyńskiej. Geng Shuang wyraził swoje zaniepokojenie sytuacją humanitarną w Gazie po ponad 80 dniach trwania konfliktu palestyńsko-izraelskiego. ChRL podkreśliła, że przedłużająca się wojna pogarsza sytuację humanitarną i osłabia perspektywy rozwiązania politycznego. Wezwała tym samym Izrael, aby „natychmiast zaprzestał swoich niekontrolowanych ataków wojskowych i zbiorowej kary wobec ludności Gazy” oraz zapewnił niezbędne warunki dla agencji humanitarnych do prowadzenia swojej pracy pomocowej. Ponadto Chiny wezwały do skutecznego wdrożenia Rezolucji Rady 2720 i ustanowienia mechanizmu zapewniającego bezpieczne dostawy humanitarne do Gazy. Dodatkowo Chiny określając Izrael jako „siła okupująca”, wezwała do przestrzegania obowiązków wynikających z prawa międzynarodowego, tj. zaprzestania działań osadniczych, pociągnięcia do odpowiedzialności sprawców incydentów zgodnie z Rezolucją RB ONZ nr 2334. Ostatecznie, dyplomacja ChRL wezwała do zwołania międzynarodowej konferencji pokojowej, aby przyspieszyć proces wdrożenia rozwiązania dwupaństwowego i wyraziła poparcie dla pełnego członkostwa Palestyny w ONZ.

II. SPRAWY DOTYCZĄCE CHRL W KONTEKŚCIE ONZ

21 listopada: nadzwyczajne spotkanie przywódców BRICS ws. sytuacji na Bliskim Wschodzie. Przewodniczący Xi Jinping uczestniczył w nadzwyczajnym spotkaniu liderów BRICS oraz liderów państw zaproszonych przez BRICS, które zostało całkowicie poświęcone sytuacji na Bliskim Wschodzie, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji w Strefie Gazy. Xi Jinping podkreślił potrzebę wspólnej pracy nad zawieszeniem broni i realizacją trwałego pokoju oraz zrównoważonego bezpieczeństwa. Przewodniczący ChRL podkreślił, że przyczyną sytuacji palestyńsko-izraelskiej jest długoletnie ignorowanie praw Palestyńczyków. Wobec powyższego, zdaniem chińskiej dyplomacji, jedynym możliwym rozwiązaniem jest rozwiązanie dwupaństwowe i ustanowienie niezależnego państwa Palestyna. W tym kontekście Chiny wezwały do zwołania międzynarodowej konferencji pokojowej i ustanowieniem harmonogramu prac nad rozwiązaniem kwestii palestyńskiej. Spotkaniu przewodniczył prezydent RPA Cyril Ramaphosa, a pozostałymi uczestnikami byli prezydent Brazylii Luiz Inacio Lula da Silva, prezydent Rosji Władimir Putin, następca tronu Arabii Saudyjskiej Mohammed bin Salman, prezydent Egiptu Abdel Fattah el-Sisi, prezydent Iranu Ebrahim Raisi, prezydent ZEA Szejk Mohamed bin Zayed Al Nahyan, premier Etiopii Abiy Ahmed Ali oraz ministrowie spraw zagranicznych Indii i Argentyny. Liderzy polityczni wspólnie podkreślili znaczenie dialogu w rozwiązywaniu sporów i poparli wszelkie wysiłki na rzecz pokojowego rozwiązania kryzysu. Wezwali społeczność międzynarodową do „poparcia sprawiedliwego rozwiązania kwestii palestyńskiej” i promowania realizacji rozwiązania dwupaństwowego.

2 grudnia: inauguracja Międzynarodowej Inicjatywy Współpracy Naukowej i Technologicznej. Na stronie internetowej stałej misji ChRL przy ONZ w Wiedniu pojawiła się informacja dotycząca powołania nowej międzynarodowej inicjatywy, której inauguracja odbyła się w listopadzie 2023 roku (zob. kom.).

4 grudnia: inauguracja Imperial Springs International Forum. Wiceprezydent ChRL Han Zheng przewodniczył nowemu forum zorganizowanemu w Kantonie z inicjatywy ChRL i odczytał list przewodniczącego Xi Jinpinga. Han Zheng podkreślił, że wypowiedzi prezydenta Xi Jinpinga na temat istoty multilateralizmu wyznaczają kurs na działanie w kierunku „ochrony i praktykowania prawdziwego multilateralizmu”. Zgodnie z przekazem Xi, w celu osiągnięcia powyższego celu, niezbędne w realizacji są następujące punkty:

osiągnięcie pokojowego współistnienia poprzez poszukiwanie wspólnych interesów przy jednoczesnym marginalizowaniu różnic oraz osiągnięcie wspólnego postępu na bazie wzajemnego uczenia się. Ponadto należy uczynić proces globalnego zarządzania „bardziej sprawiedliwym i równym, opartym na konsultacjach i konsensusie, aby wnosić stabilność i pozytywną energię”. Kolejno, lider ChRL wezwał do zdecydowanego sprzeciwienia się hegemonizmowi, polityce siły i jednostronnym praktykom. W Forum brali udział przedstawiciele ponad 40 państw, w tym urzędnicy organizacji międzynarodowych, uczestnicy misji dyplomatycznych na terenie ChRL, eksperci i przedstawiciele środowiska naukowego.

4 grudnia: spotkanie Wang Yi z szefami misji dyplomatycznych państw Unii Europejskiej w ChRL. Do spotkania doszło na kilka dni przed długo oczekiwanym szczytem UE-Chiny. W kontekście ONZ, delegaci UE „docenili rolę i wpływ Chin jako stałego członka RB ONZ” i wyrazili gotowość do współpracy z Chinami w kwestii zmian klimatycznych, różnorodności biologicznej, zdrowia publicznego oraz do z mocnić komunikację dotyczącą kwestii konfliktowych, takich jak kwestia Ukrainy i Bliskiego Wschodu na forum ONZ.

5 grudnia: wypowiedź Wang Yi z okazji 75. rocznicy uchwalenia Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka. W kontekście ONZ, sprawa praw człowieka nadal jest niezwykle aktualna w kontekście kontrowersji związanych z aktywnością ChRL m.in. wobec Ujgurów w Xinjiangu. Ponadto ChRL coraz częściej przedstawia własną interpretację praw człowieka na forum ONZ, zachęcając państwa Globalnego Południa do przyjęcia chińskiej definicji. Zgodnie z oczekiwaniami, ChRL często argumentuje, iż różnice w zrozumieniu i interpretacji praw człowieka wynikają z odmiennych kontekstów historycznych, kulturowych i politycznych. Perspektywa Chin przedstawiona w przemówieniu Wang Yi odnosi się do postrzegania praw człowieka przez pryzmat rozwoju gospodarczego, eliminacji ubóstwa i stabilności narodowej, co postrzegane jest jako warunek wstępny do korzystania z innych praw. W tym kontekście należy wyraźnie zaznaczyć, iż podejście zachodnie nadaje priorytet wolności jednostki i oraz jej prawom politycznym, co generuje napięcia ideologiczne między stronami.

7 grudnia: szczyt UE-Chiny. W kontekście ONZ, obie strony zobowiązały się do „podtrzymania i praktykowania multilateralizmu, wzmacniania koordynacji w ramach ONZ i innych wielostronnych formatów, dążyć do reformy Światowej Organizacji Handlu oraz starać się sprostać globalnym wyzwaniom, takim jak: bezpieczeństwo żywnościowe, zmiana klimatu, zdrowie publiczne a także przeciwdziałać konfliktom zbrojnym”. Podobnie jak spotkanie Wang Yi z szefami

misji dyplomatycznych państw UE z 4 grudnia 2023 roku, tak i szczyt UE-Chiny, który odbył się trzy dni później, według ekspertów przyniósł rozczarowanie dla obydwu stron.

14 grudnia: spotkanie wiceministra spraw zagranicznych ChRL z jego irańskim odpowiednikiem. Spotkanie Ma Zhaoxu z Alim Baqeri Kanim dotyczyło „wymiany poglądów” na temat konfliktu izraelsko-palestyńskiego. Ponadto, strony omówiły kwestie związane z irańskim programem jądrowym oraz podjęto temat „innych międzynarodowych i regionalnych kwestii będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i troski”. W szerszym kontekście, spotkanie niższego szczebla mogło oznaczać próbę wypracowania wspólnego stanowiska na forum ONZ.

25 grudnia: spotkanie asystenta MSZ ChRL z ambasadorem Iranu w Pekinie. Asystent Ministra Spraw Zagranicznych Chin, Nong Rong, spotkał się z ambasadorem Iranu w Chinach, Mohsenem Bakhtiarem. Podczas spotkania Nong Rong podkreślił, że dzięki strategicznemu przewodnictwu Prezydenta Xi Jinpinga i Prezydenta Ebrahima Raisiego, relacje chińsko-irańskie poczyniły znaczne postępy. Przedstawiciel chińskiego resortu dyplomacji wzmiankował o dwóch spotkaniach obu przywódców w 2023 roku, które przyczyniły się do rozwoju stosunków dwustronnych. Chiny wyraziły chęć wzmocnienia komunikacji i koordynacji z Iranem, wspólnej realizacji Globalnej Inicjatywy Bezpieczeństwa oraz wykorzystania mechanizmu konsultacji trójstronnych Chiny-Iran-Pakistan w zakresie zwalczania terroryzmu i rozwoju bezpieczeństwa. Mohsen Bakhtiar zadeklarował, że jest gotowy do ścisłej współpracy z Chinami w celu realizacji istotnych porozumień między liderami obu krajów. Wyraził chęć wzmocnienia współpracy w ramach Globalnej Inicjatywy Bezpieczeństwa, pełnego wykorzystania roli mechanizmu wspomnianych wyżej konsultacji trójstronnych oraz promowania dalszego rozwoju wszechstronnego strategicznego partnerstwa między Iranem a Chinami.

KOMENTARZ

1. Chiny podtrzymują „nieme poparcie” dla Federacji Rosyjskiej w wojnie na Ukrainie, odciągając uwagę społeczności międzynarodowej od głównego problemu ataku Rosji na suwerenne państwo. Znalazło to wyraz po raz kolejny

w wypowiedzi Geng Shuanga, który podkreślił, iż „nikomu nie służy przedłużanie i komplikowanie kwestii ukraińskiej”. Chiny konsekwentnie w oficjalnym przekazie nie używają słowa „wojna” czy „rosyjska agresja”. Spowodowane jest to stosowaniem retoryki tożsamej z tą, płynącą z Kremla, opisującą sytuację wojny jako „kwestia ukraińska” i mimo wszystko rzadziej, ale także jako „specjalna operacja wojskowa”. Chiński dyplomata zaznaczył, że w ciągu ostatniego roku wydatki wojskowe „zaangażowanych krajów” gwałtownie wzrosły, osiągając rekordowe poziomy. Kontynuując zaznaczył, iż w tym samym czasie ponad 700 milionów ludzi zagrożonych jest głodem, a kolejne 700 milionów brakuje dostępu do podstawowej potrzeby, jaką jest woda pitna. Tym samym promował chińską wersję praw człowieka opartą głównie na prawie do rozwoju. Podkreślał, że dwa miliardy ludzi zmagają się z różnymi formami trudności ekonomicznych. Co więcej w ten sposób dyplomacja ChRL starała się odciągnąć uwagę Rady Bezpieczeństwa od głównego problemu agresji Rosji na Ukrainę, skupiając się na globalnych skutkach konfliktu ukraińsko-rosyjskiego. Podejmowanie tematu dostaw broni przez kraje Zachodu na Ukrainę naturalnie służy również interesom Federacji Rosyjskiej. W obliczu znaczącej asymetrii w arsenale wojskowym pomiędzy Rosją a Ukrainą sprzed 24 lutego 2022 roku, fakt zgłaszania obiektywnych dotyczących dostaw uzbrojenia przez „zachodnią koalicję”, należy uznawać za działania służące interesom Moskwy. Należy jednak podkreślić, iż Pekin w obliczu zabezpieczenia własnego interesu ekonomicznego w Europie, w swojej retoryce odnoszącej się do kwestii wojny Rosji w Ukrainie, będzie nadal poszukiwać dyplomatycznego balansu. Z tego samego względu, tj. zaawansowania współpracy w dziedzinie energetyki oraz bliskości geograficznej i faktu posiadania piątej najdłuższej granicy lądowej Chin z Rosją, Pekin nie zdecyduje się na otwartą krytykę działań Moskwy.

Wobec powyższego, zamiast oficjalnego potępienia działań Rosji, które w istocie stworzyły wiele dylematów bezpieczeństwa nie tylko w Europie, ale również w skali globalnej, ChRL skupiła się na podnoszeniu postulatów, iż kraje rozwijające się nadal napotykają ogromne przeszkody na drodze do realizacji Agendy 2030 w zakresie Zrównoważonego Rozwoju, co pośrednio spowodowane jest właśnie trwającym w Europie konfliktem zbrojnym. Dyplomacja ChRL wezwała „zaangażowane kraje”, aby skupiły się bardziej na tych problemach i „skierowały swoje ograniczone zasoby i wysiłki w bardziej znaczące miejsca”. Chińscy dyplomaci odnosząc się do kwestii wojny i pokoju, przewrotnie podkreślili, iż „stanowisko Chin jest jasne, zawsze opowiadając się za pokojem i dialogiem, niezależnie od tego, czy chodzi o Ukrainę, Bliski Wschód, konflikty w Afryce czy pałace kwestie w regionie Azji i Pacyfiku”. Według Pekinu, międzynarodowa społeczność powinna przestrzegać wizji wspólnego, kompleksowego,

współpracującego i zrównoważonego bezpieczeństwa, opowiadać się za pokojowym współistnieniem oraz promować dialog i pojednanie na rzecz świata, trwały pokój i wspólne bezpieczeństwo. Niezależnie od tego, czy Pekin tego chce czy nie, jest immanentnie związany z wojną na Ukrainie, gdyż wolumen współpracy gospodarczej i handlowej Chin z Rosją od momentu konfliktu znacznie wzrósł, co pośrednio miało na celu niwelować negatywne skutki zachodnich sankcji. Naturalnie, jak wspomniano wcześniej, ChRL działa głównie we własnym interesie, gdyż zapewnia własnemu rynkowi surowce energetyczne po niezwykle atrakcyjnych cenach, niemniej „efektem ubocznym” takiego działania było zapewnienie Moskwie środków do dalszego prowadzenia działań wojennych, szczególnie w obliczu embarga UE na surowce energetyczne pochodzenia rosyjskiego. Ponadto pomimo braku oficjalnego udzielenia wsparcia militarnego dla Rosji, ChRL w pierwszej fazie konfliktu rosyjsko-ukraińskiego zwiększyła wolumen eksportu produktów tzw. podwójnego zastosowania. Wśród nich wymienia się głównie eksport dronów, co zostało udokumentowane w raporcie dziennikarzy japońskiego Nikkei. Chiny w obliczu zastrzeżeń zgłaszanych m.in. przez Stany Zjednoczone, zostały zmuszone do wprowadzenia odpowiednich regulacji w tym zakresie.

Podobny mechanizm działania ChRL możemy zaobserwować w związku z konfliktem izraelsko-palestyńskim. Dyplomacja ChRL podobnie jak w przypadku wojny rosyjsko-ukraińskiej, *de facto* opowiada się za stroną, która rozpoczęła konflikt. Tu trzeba pamiętać o złożoności sytuacji na Bliskim Wschodzie. Jednakże w swoich komunikatach Chiny mogą być dużo bardziej zasadnicze niż w kwestii rosyjsko-ukraińskiej. Generalnie w przestrzeni Bliskiego Wschodu Chiny mówią jak większość, a większość potępia Izrael. Tym samym nie naraża to Pekinu na negatywne skutki dla chińskiej polityki w regionie. Tego nie może zrobić w kontekście rosyjskim, bo Rosja ma inne zadanie w chińskiej polityce a z drugiej strony nie może otwarcie popierać Moskwy, bo to naraziłoby chińskie interesy w Europie i *de facto* w Stanach Zjednoczonych. W sytuacji na Bliskim Wschodzie, Pekin nie ma tak związanych rąk. W istocie, w głównym przekazie ChRL mówi wyłącznie o kwestii ludności i państwowości Palestyny, pomijając kwestie związane z Hamasem i faktycznego rozpoczęcia przez niego jednej z najkrwawszych odsłon konfliktu izraelsko-palestyńskiego. W celu wzmocnienia przekazu, zrzucenia większości odpowiedzialności na Izrael i odwróceniu uwagi społeczności międzynarodowej od drugiej strony konfliktu, Izrael w chińskiej narracji traktowany jest jako okupant. To otwiera przed ChRL zupełnie nowe portfolio działań, gdyż obecnie ChRL określając Izrael jako „siłę okupującą”, wezwała Tel Awiw do przestrzegania obowiązków wynikających z prawa międzynarodowego, tj. zaprzestania działań osadniczych i pociągnięcia do

odpowiedzialności sprawców incydentów zgodnie z Rezolucją RB ONZ nr 2334. Ponadto działanie Chin stanowi solidny krok do wciągnięcia w przyszłości kwestii uznania państwowości Palestyny w ramach jakiegokolwiek porozumienia dwustronnego, skutkującego stałym zawieszeniem broni. Ponadto, ChRL zarówno w ramach BRICS jak i ONZ jest aktywnie zainteresowana organizacją międzynarodowej konferencji poświęconej wyłącznie kwestii izraelsko-palestyńskiej i wprowadzenia planu wdrożenia rozwiązania dwupaństwowego. Jest to kolejny krok do międzynarodowego uznania ChRL jako mocarstwa, które konstruktywnie, jak to jest przedstawiane w chińskich komunikatach, przyczynia się do budowy pokoju na świecie, promując przy tym Globalną Inicjatywę Bezpieczeństwa Xi Jinpinga.

2. Po serii globalnych inicjatyw, które zostały zapoczątkowane przez Wang Yi w 2020 roku w związku z wprowadzeniem Globalnej Inicjatywy Bezpieczeństwa Danych (Global Data Security Initiative), w przestrzeni międzynarodowej pojawiła się kolejna inicjatywa ChRL, którą jest Międzynarodowa Inicjatywa Współpracy Naukowej i Technologicznej (ISTCI). Co do zasady, inicjatywy te zostały przejęte przez Xi Jinpinga i kolejno ogłaszano powstanie Globalnej Inicjatywy Rozwoju (Global Development Initiative) w 2021 roku, Globalnej Inicjatywy Bezpieczeństwa (Global Security Initiative) w 2022 roku, Globalnej Inicjatywy Cywilizacyjnej (Global Civilization Initiative) oraz Globalnej Inicjatywy Zarządzania Sztuczną Inteligencją (Global AI Governance Initiative) w 2023 roku. W związku z powyższym, ubiegły rok zaowocował dwoma globalnymi inicjatywami oraz jedną międzynarodową. Międzynarodowa Inicjatywa Współpracy Naukowo-Technologicznej (国际科技合作倡议 - International Science and Technology Cooperation Initiative) nie przykuła w żadnym stopniu uwagi zachodnich mediów, choć jej implementacja może nadać nowy wymiar chińskim relacjom - głównie z państwami Globalnego Południa.

Najnowsza z inicjatyw (ISTCI), została zainaugurowana w trakcie Pierwszej Konferencji Wymiany Nauki i Technologii inicjatywy „Pasa i Szlaku”, która miała miejsce 7 listopada 2023 roku w Chongqing. Za inauguracją inicjatywy nie stał nikt z najwyższego kierownictwa Komunistycznej Partii Chin, co dotychczas stanowiło pewną regułę. Tym razem, inicjatywę zaprezentował szef chińskiego resortu nauki i technologii. Nie ulega jednak wątpliwości, iż Yin Hejun jest prominentnym chińskim politykiem jak i uznaną osobistością w dziedzinie nauki i techniki. Obecny szef Ministerstwa Nauki i Technologii ChRL, pełnił funkcję dyrektora Instytutu Elektroniki w Chińskiej Akademii Nauk oraz na późniejszym etapie kariery, został jej wiceprezydentem. W przeszłości pełnił również funkcje

polityczne, będąc m.in. zastępcą burmistrza Pekinu oraz wicesekretarzem partii w strukturach administracyjnych miasta Tianjin. Ponadto oprócz stanowiska ministerialnego, Yin pełni również funkcję Sekretarza KPCh w Ministerstwie Nauki i Technologii. Fakt anonsowania ważnej dla ChRL inicjatywy międzynarodowej, może zwiastować gwałtowne zmiany w jego karierze politycznej - zarówno o pozytywnym jak i negatywnym charakterze. Powracając do przedstawionej przez Yin Hejuna inicjatywy, zakłada ona koncentrację na międzynarodowej współpracy naukowej i technologicznej, ogniskując się wokół sześciu kluczowych aspektów: 1) propagowaniu nauki; 2) wspieraniu innowacji i rozwoju; 3) utrzymaniu otwartości dla współpracy; 4) przestrzeganiu równości i inkluzywności; 5) utrzymywaniu jedności i współpracy oraz 6) utrzymania obopólnych korzyści. Wobec powyższego, w wymiarze teoretycznym, niniejsza inicjatywa powinna zwiększyć międzynarodowe wsparcie dla nauki, innowacji i rozwoju; promować otwartość i współpracę; równość i inkluzywność; wprowadzić pojęcia globalnego zarządzania w dziedzinie nauki i technologii oraz (zapewne innego podejścia do) ochrony praw własności intelektualnej. Ponadto, ma dążyć do wzmacniania globalnej współpracy w innowacjach, budowania międzynarodowej sieci innowacji, promowania swobodnego przepływu talentów i zasobów, równego udziału wszystkich krajów w tej współpracy, głębszej współpracy między instytucjami a także eksploracji nowych modeli korzystnej współpracy globalnej i dzielenia się osiągnięciami innowacyjnymi. Jednakże w praktyce, będzie ona jednym z wielu parasoli narracyjnych dla działań chińskich w państwach rozwijających się, wyznaczając ogólny kierunek działań. Wskazuje na to również fakt, iż na konferencji po raz pierwszy zaprezentowano wyniki współpracy w zakresie innowacji naukowych i technologicznych w ramach inicjatywy "Pasa i Szlaku". Według przedstawionych danych, Chiny podpisały międzyrządowe umowy o współpracy naukowej i technologicznej z ponad 80 krajami partnerskimi, zbudowały ponad 50 wspólnych laboratoriów "Pasa i Szlaku" w dziedzinie zdrowia, transportu, materiałów i energii oraz zbudowały ponad 20 centrów demonstracyjnych technologii rolniczych i ponad 70 zagranicznych parków przemysłowych w krajach przyjmujących. Ponadto Chiny zbudowały dziewięć międzynarodowych centrów transferu technologii dla ASEAN, Afryki i Ameryki Łacińskiej. Przy tej okazji ponownie i wyraźnie wskazano grupę konkretnych odbiorców, do których skierowana została najnowsza inicjatywa. Pomimo ustanowienia odrębnej inicjatywy, jest ona w wielu aspektach tożsama z funkcjonującą już Globalną Inicjatywą Zarządzania Sztuczną Inteligencją a także przejęła część zadań ze skutecznie wygaszonej, pierwszej z serii globalnych inicjatyw, czyli Global Data Security Initiative z 2020 roku. W związku

z powyższym, należy przyrzeć się głównym podobieństwom i różnicom pomiędzy inicjatywami z zakresu technologii.

Choć zgodnie z praktyką chińskiej dyplomacji, przedstawione wyżej „inicjatywy globalne” jak i najnowsza „inicjatywa międzynarodowa” wyznaczają jedynie główne kierunki współpracy aniżeli wskazują na konkretne projekty czy rozwiązania, to posiadają one zarówno cechy wspólne jak i wyraźne różnice. Do cech wspólnych należy zaliczyć położenie nacisku na współpracę międzynarodową z określoną grupą docelową (choć nie *explicite*, to odbiorcami niniejszych są państwa Globalnego Południa), stworzenie „odpowiedzialnego i etycznego” środowiska rozwoju zgodnego z prawami człowieka, (pozorna, ograniczona do państw rozwijających się) inkluzywność i brak dyskryminacji a także zacieśnienie współpracy w ramach państw rozwijających się w kwestii transferu technologii, udzielenia bezpośredniego wsparcia finansowego oraz wspomaganie działań mających na celu „dojścia do głosu” państw rozwijających się w ramach organizacji międzynarodowych. Do kluczowych różnic należy zaliczyć natomiast bardziej szczegółowy zakres „globalnej” odsłony inicjatywy (skupiającej się wyłącznie na sztucznej inteligencji), który kontrastuje z bardzo ogólnym ujęciem „nauki i technologii” w jej „międzynarodowym” zarysie. Ponadto, współpraca o charakterze globalnym ma z reguły na celu zaadresowanie uniwersalnych kwestii. Wymaga również udziału szerokiego grona państw i zainteresowanych podmiotów na całym świecie, gdyż ma tendencję do bardziej kompleksowego podejścia, biorąc pod uwagę wzajemne powiązania i globalny wpływ przedmiotu, w tym przypadku sztucznej inteligencji. Z kolei współpraca o charakterze międzynarodowym, choć również angażująca wiele krajów, jest bardziej ukierunkowana w swoim podejściu, koncentrując się na współpracy między konkretnymi państwami lub w ramach określonych regionów. W dyplomacji, termin „międzynarodowy” często sugeruje współpracę między narodami, ale niekoniecznie obejmuje ogólnoświatowy, wszechstronny wysiłek, adresujący konkretne kwestie. Tworzy to również określone implikacje dla odmiennej strategii zarządzania i regulacji. Celem nadrzędnym wdrożenia GAIGI jest ustanowienie mechanizmów zarządzania, ram prawnych i standardów odzwierciedlających konkretne wyzwania i ryzyko związane z technologią sztucznej inteligencji, zgodnie z chińską interpretacją. Celem nadrzędnym ISTCI jest natomiast pogłębienie współpracy bilateralnej oraz minilateralnej (regionalnej) afiliowanej pod parasolem inicjatywy Pasa i Szlaku.

Nowa inicjatywa skierowana jest głównie do państw rozwijających się, toteż została ogłoszona przy okazji wydarzenia związanego z inicjatywą Pasa i Szlaku.

Ponadto konferencja została zorganizowana w Chinach Zachodnich, zatem ma promować rozwój tego obszaru Państwa Środka w dziedzinie nauki i technologii. Dodatkowo należy się spodziewać, iż sprawczość chińskiej dyplomacji w ramach realizacji założeń ISTCI powinna być wyższa niż w dotychczasowych inicjatywach, choćby ze względu na fakt niedoskonałości ustrojowych i rozwojowych państw partnerskich ChRL, do których w głównej mierze została skierowana. Powodzenie realizacji chińskich założeń jest zatem bardziej prawdopodobne w państwach Globalnego Południa niż w ramach podobnej inicjatywy, skierowanej choćby do państw Europy Środkowej i Wschodniej. Dzięki temu będzie możliwe wykazanie efektywności ChRL, ale również samego Przewodniczącego. Literalnie „globalny” charakter chińskich inicjatyw będzie zatem używany do międzynarodowej cyrkulacji postulatów ChRL m.in. na forum ONZ, promując tym samym ChRL, KPCh oraz przewodniczącego Xi Jinpinga. Międzynarodowe czy regionalne inicjatywy i formaty mają stać się natomiast „praktycznym przełożeniem” głównych założeń Xi Jinpinga. Co ważne, zaangażowanie ministra nauki i techniki do wprowadzenia nowej inicjatywy w obieg międzynarodowy stanowi pewien paradoks, gdyż wskazuje to na praktyczną decentralizację we wciąż gwałtownie postępującej centralizacji ChRL i KPCh wokół Xi Jinpinga. Taki zabieg będzie służyć ciągłemu wzmacnianiu pozycji zarówno samej Partii jak i Przewodniczącego. W obliczu wezwania przez Xi do reform Partii oraz zaostrzenia walki z korupcją (na wzór kampanii antykorupcyjnej prowadzonej od 2013 roku), ewentualne niepowodzenia wysoko postawionych działaczy partyjnych i/lub ministrów w ramach realizacji postulatów inicjatyw międzynarodowych będą uzasadniać potencjalne ruchy kadrowe i „zatrzymania” w związku z naruszaniem „standardów Partii”. W ramach powyższych działań, odpowiedzialność została scedowana na poszczególnych ministrów i resorty ChRL, co w razie niepowodzeń lub kontrowersji (związanych np. z nielegalnymi praktykami), nie będą bezpośrednio obciążać przewodniczącego Xi Jinpinga.

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

